DOMSTOLENS DOM
av den 14 december 1971*

Mål 7/71

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiske rådgivaren J. P. Delahousse, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg, hos juridiske rådgivaren E. Reuter, 4, boulevard Royal,

sökande,

mot

Frankrike, företrätt av extraordinarie befullmäktigade ambassadören R. Sivan, i egenskap av ombud, biträtt av befullmäktigade ministern G. de Lacharrière och Petit, assistent till direktören för internationella förbindelser vid Commissariat à l'énergie atomique, med delgivningsadress i Luxemburg, hos Frankrikes ambassad, 19-21, rue Notre-Dame,

svarande.

Talan syftar till att få fastställt att Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen genom sin underlåtenhet att tillämpa bestämmelserna i avdelning II kapitel 6 i samma fördrag.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordförandena J. Mertens de Wilmars (referent) och H. Kutscher samt domarna A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco och P. Pescatore,

generaladvokat: K. Roemer,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

* Rättegångsspråk: franska.

dom

DOMSKÄL

1 Genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 11 mars 1971, har kommissionen med stöd av artikel 141 i Euratomfördraget väckt talan vid domstolen för att få fastställt att Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt bestämmelserna i avdelning II kapitel 6 i samma fördrag, genom att underlåta att till kommissionen lämna de årliga rapporter som föreskrivs i artikel 70 i fördraget, genom att utan försörjningsbyråns vetskap sluta avtal om dels import av speciella klyvbara material från Förbundsrepubliken Tyskland, Canada och Italien, dels leveranser av sådana material till Italien samt slutligen genom att underlåta att underrätta försörjningsbyrån om förekomsten av ett avtal om bearbetning av uran som importerats från Sydafrika och om de kvantiteter som därvid levererades.

Upptagande till sakprövning

2 Frankrikes regering har bestritt att talan tas upp till prövning under åberopande av att den väckts för sent.

3 Frankrikes regering har härvid anfört att den alltsedan 1965 framfört åsikten att de bestämmelser i kapitel 6 i fördraget, vilka den påstås ha överträtt, har upphört att gälla och att den som en följd härav endast har handlat i enlighet med denna uppfattning.

4 Det står, enligt regeringens mening, inte kommissionen fritt att under 1971 anhängiggöra en talan vid domstolen vilken avser ett förhållande som pågått sedan 1965 och som kommissionen haft kännedom om under hela denna period.

5 Möjligheten att väcka talan om fastställelse av en stats fördragsbrott enligt artikel 141 i fördraget är inte begränsad av en förutbestämd tidsfrist, eftersom detta förfarande på grund av sin karaktär och sitt ändamål innebär en befogenhet för kommissionen att välja de medel och tidsfrister som är mest ägnade att få eventuella fördragsbrott att upphöra.

6 Den omständigheten att kommissionen väckte talan först efter en längre tidsperiod, kan inte anses få till följd att ett perdurerande fördragsbrott legaliseras.

7 För övrigt upptäcktes förekomsten av de omtvistade transaktionerna, enligt kommissionens obestridda påstående, först vid en senare tidpunkt till följd av undersökningar som i huvudsak utfördes under 1968.

8 Kommissionen underrättade den 24 april 1969 Commissariat à l'énergie atomique om de omständigheter som kommit till dess kännedom samt inledde den 12 mars 1970 förfarandet enligt artikel 141 genom att bereda den franska regeringen tillfälle att inkomma med sina synpunkter beträffande olika, närmare preciserade, fördragsbrott.

9 Frankrikes regering har till stöd för sin invändning angående talans upptagande till prövning även åberopat att det föreligger rättegångsmissbruk.

10 Den situation som uppstod den 1 januari 1965 på grund av att rådet varken bekräftade bestämmelserna i kapitel 6 i fördraget eller, i brist härpå, antog nya bestämmelser, borde enligt regeringens mening ha lett till en passivitetstalan riktad mot rådet.

11 I stället valde kommissionen enligt regeringen att mot en medlemsstat föra talan om fastställelse av fördragsbrott för att få ett beslut om "att kapitel 6, trots att detta inte bekräftats av rådet, fortfarande är tillämpligt", när det snarare fanns anledning "att agera för ett upprätthållande av den skyldighet att handla som rådet åläggs genom fördraget".

12 Den omständigheten att rådet inte fattade något beslut angående frågan om det efter den 31 december 1964 fanns skäl att bekräfta bestämmelserna i kapitel 6 eller ersätta dessa med en annan försörjningsordning, kan inte anses utgöra ett hinder mot att kommissionen bevakar att de bestämmelser som enligt kommissionens mening är i kraft iakttas.

13 Följaktligen har, i den mån medlemsstaterna under den nämnda perioden var skyldiga att följa bestämmelserna i kapitel 6 i fördraget - vilket domstolen skall ta ställning till nedan - en talan för att få fastställt en medlemsstats underlåtelse att uppfylla de skyldigheter som härrör ur nämnda bestämmelser till ändamål att säkerställa fördragets tillämpning och kan inte anses utgöra rättegångsmissbruk.

14 Slutligen är invändningen om att kommissionen skulle försöka påverka rådets framtida överläggningar utan relevans.

15 Talan skall därför tas upp till prövning.

Saken

a) Angående tolkningen av artikel 76 i Euratomfördraget

16 Svaranden har i första hand gjort gällande att det med stöd av artikel 76 andra stycket i fördraget - särskilt av ordet "efter" i det stycket - måste anses framgå att bestämmelserna i kapitel 6 har upphört att gälla, då rådet varken den 31 december 1964 eller inom en rimlig tidsfrist därefter bekräftade dessa bestämmelser eller antog nya bestämmelser i dess ställe.

17 Att inte tillämpa dessa bestämmelser kan, enligt svarandens förmenande, därför inte anses utgöra ett fördragsbrott enligt artikel 141.

18 En fördragsbestämmelse kan inte presumeras ha upphört att gälla.

19 Medlemsstaterna har överenskommit om att inrätta en gemenskap med obegränsad varaktighet och med permanenta institutioner som försetts med verkliga befogenheter, svararande mot en inskränkning i medlemsstaternas behörighet eller mot ett överförande av dessas befogenheter till gemenskapen.

20 Ett frånhändande av de sålunda tilldelade befogenheterna och ett återlämnande av dessa till medlemsstaterna kan därför endast ske med stöd av en uttrycklig bestämmelse i fördraget.

21 Artikel 76 har inte en sådan räckvidd.

22 Denna bestämmelse i slutet av kapitel 6, vilket kapitel innehåller närmare bestämmelser om gemenskapens institutioners allmänna skyldighet enligt artikel 2 d att tillförsäkra samtliga förbrukare inom gemenskapen en regelbunden och rättvis försörjning med malmer och kärnbränslen, har till ändamål att möjliggöra en anpassning av försörjningssystemet till ändrade förhållanden och kan därför inte tolkas på så sätt att den kan beröva gemenskapen en möjlighet att agera för förverkligandet av ett av fördragets mål.

23 Även om rådet skulle avstå från att utöva sina befogenheter enligt artikel 76 andra stycket att anpassa kapitlets bestämmelser mot bakgrund av vunna erfarenheter, kan detta inte anses få till följd att de förbindelselänkar som medlemsstaterna kommit överens om att upprätta sinsemellan upplöses eller att de därur härledda skyldigheterna tillintetgörs.

24 Ett godtagande av att hela kapitel 6 har upphört att gälla utan att samtidigt nya

bestämmelser trätt i kraft, skulle innebära ett accepterande av att kontinuiteten bryts på ett område där det i fördraget, särskilt genom artikel 2, föreskrivs om en gemensamt bedriven politik.

25 Ordalydelsen i artikel 76 ger visserligen vid handen att rådet och kommissionen efter en period på sju år får företa de ändringar som genom erfarenhet visar sig nödvändiga eller bekräfta de ursprungliga bestämmelserna, men härav följer inte att det föreligger något samband mellan det förhållandet att dessa befogenheter inte utövas och de gamla bestämmelsernas omedelbara eller senare upphörande.

26 Artikel 76 innehåller inte någon bestämmelse i vilken uttryckligen föreskrivs att gemenskapen skall fråntas det uppdrag som den tilldelats i artikel 2 eller att detta uppdrag skall återställas till medlemsstaternas behörighetsområde.

27 Inte heller kan det åberopas att vidmakthållandet av de omtvistade bestämmelserna skulle innebära en bekräftelse av dessa i en annan form och enligt andra villkor än vad som uttryckligen avsetts med artikel 76 andra stycket och på så sätt göra nämnda stycke överflödigt.

28 Intill tidpunkten för rådets beslut, vare sig det gäller att göra existerande regler bestående eller att ersätta dessa med nya regler, är bestämmelserna i kapitel 6 endast tillfälliga och kan när som helst ersättas av en samling nya bestämmelser vilka innebär en annan försörjningsordning.

29 Invändningen som hänför sig till artikel 76 i fördraget skall därför lämnas utan avseende.

b) Angående riktigheten av de åberopade fördragsbrotten

30 Kommissionen har i första hand åberopat att svaranden med början år 1965 har underlåtit att till kommissionen lämna de årliga rapporter som föreskrivs i artikel 70 i fördraget.

31 Frankrikes regering har hävdat att de upplysningar som omfattas av kravet på underrättelse i nämnda artikel årligen offentliggörs i rapporterna från Commissariat à l'énergie atomique français, vilka översänds till kommissionen.

32 Sökanden har därefter gjort gällande att rapporterna ifråga "inte helt och hållet inrymmer de erforderliga upplysningarna", dock utan att förtydliga på vilket sätt uppgifterna i rapporterna från Commissariat är otillräckliga.

33 Det framgår av de rapporter som getts in till domstolen, att dessa åtminstone i frågan om prospektering, produktion och sannolik utveckling av reserver innehåller upplysningar av beskaffenheten att kunna vägleda kommissionen i dess agerande.

34 Kommissionen har för övrigt inte påstått att den begärt att få kompletterande upplysningar.

35 Under dessa förutsättningar kan det, på grundval av de av kommissionen anförda omständigheterna, inte med tillräcklig säkerhet konstateras att brott mot artikel 70 har skett.

36 Vidare har kommissionen åberopat att svaranden dels utförde flera försäljningar och inköp av speciella klyvbara material varigenom optionsrätten och kommissionens exklusiva rätt att ingå dylika försörjningsavtal kränktes, dels underlät att underrätta byrån om ett bearbetningsavtal avseende uran från Sydafrika.

37 Frankrikes regering har inte bestritt att de påtalade transaktionerna utfördes utan byråns medverkande. Det kan därför fastställas att byråns företrädesrättigheter inte har respekterats.

c) Angående övriga omständigheter av beskaffenhet att utesluta ett konstaterande av fördragsbrott

38 Frankrikes regering har dessutom gjort gällande att, även om bestämmelserna i kapitel 6 fortfarande är i kraft, så har dessa aldrig varit föremål för annat än en rent formell tillämpning utan någon reell betydelse.

39 Eftersom det påstådda fördragsbrottet huvudsakligen rör inköp eller försäljning av speciella klyvbara material, har regeringen invänt att den monopolliknande ställning som kommissionens huvudleverantör intar har uteslutit all balansering av tillgång mot efterfrågan på detta område, medan det däremot var just en sådan balansering som ansågs motivera byråns optionsrätt och exklusiva rätt att ingå försörjningsavtal.

40 Det råder ingen tvekan om att den balansering av tillgång mot efterfrågan som skedde genom byråns ingripande under avsedd period på grund av strukturen hos marknaden för speciella klyvbara material inte fick till följd att något marknadspris fastställdes.

41 Därav följer emellertid inte att ett ingripande från byråns sida, vilken i egenskap av gemenskapsorgan handlar å alla förbrukares vägnar, inte längre skulle bidra till förverkligandet av fördragets mål.

42 Ett sådant ingripande var, i synnerhet inom ramen för samarbetsavtalet som slöts den 8 november 1958 mellan Euratom och Amerikas Förenta Stater, avsett att tillförsäkra de olika medlemsstaternas förbrukare lika tillgång till speciella klyvbara material.

43 Under alla förhållanden är den omständigheten, att marknadsförhållandena under en bestämd period eventuellt har gjort en användning av i fördraget föreskrivet försörjningssystem mindre nödvändig, inte tillräcklig för att frånta bestämmelserna om ett sådant system deras bindande verkan.

44 Frankrikes regering har därutöver gjort gällande att avsaknaden av ett beslut av rådet vid utgången av den i artikel 76 i fördraget föreskrivna perioden på sju år har gett upphov till ett osäkert rättsläge, då det har blivit minst sagt ovisst om bestämmelserna i kapitel 6 fortfarande är i kraft, med hänsyn till de olika tänkbara tolkningarna av artikel 76 andra stycket.

45 De övriga medlemsstaterna har för övrigt enligt regeringen inte lidit någon skada på grund av det kritiserade förfarandet.

46 Under dessa omständigheter kan enligt regeringens mening fördragsbrott enligt artikel 141 inte anses föreligga.

47 Ett osäkert rättsläge för en medlemsstat – mot vilket denna genom fördraget har givits möjlighet att agera – kan inte anses utgöra ett godtagbart skäl för denna medlemsstats fördragsbrott.

48 Dels borde den allmänna skyldigheten att samarbeta enligt artikel 192 ha föranlett svaranden att bringa det osäkra rättsläge i vilket den befann sig till ett upphörande genom att använda sig av de möjligheter som erbjuds i fördraget, vilket särskilt genom artikel 148 ställer lämpliga åtgärder till berörda staters förfogande för att de skall kunna agera mot rådets eventuella passivitet.

49 Dels möjliggör just förfarandet med anledning av en medlemsstats påstådda fördragsbrott att den exakta räckvidden av medlemsstaternas skyldigheter slås fast i fall där det förekommer olika tolkningar.

50 Slutligen anges inte i artikel 141 som en förutsättning för användandet av

förfarandet för fastställande av fördragsbrott att de övriga medlemsstaterna skall ha lidit skada.

51 Invändningen skall därför lämnas utan avseende.

Rättegångskostnader

52 I enlighet med artikel 69.2 i domstolens rättegångsregler skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

53 Svaranden har i huvudsak tappat målet.

I målet har domstolen

beaktat rättegångshandlingarna,

hört referentens rapport,

hört parternas muntliga yttranden,

hört generaladvokatens förslag till avgörande,

beaktat Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen och särskilt artiklarna 52, 55, 57, 64, 70, 75, 76, 141, 148 och 192 i detta,

beaktat protokollet om stadgan för Europeiska atomenergigemenskapens domstol och

beaktat rättegångsreglerna för Europeiska gemenskapernas domstol.

Mot den bakgrunden och på ovan angivna grunder beslutar

DOMSTOLEN

- med avslag på alla övriga mera omfattande eller motstridiga yrkanden - följande:

1) **Genom att utan försörjningsbyråns medverkan ingå avtal om import av 3 555 kg till 1,15% anrikat uran från Kahl-centralen, av en viss mängd**

plutonium från Canada och av 116 kg plutonium från Ente nazionale per l'elettricità samt om leverans till Comitato nazionale per l'energia nucleare av cirka 2 000 kg till 4,7% anrikat uran och

genom att underlåta att underrätta försörjningsbyrån om förekomsten av ett avtal om bearbetning av uran som importerats från Sydafrika och om de kvantiteter som därvid levererades

har Frankrike underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt avdelning II kapitel 6 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, särskilt artiklarna 52, 55, 57, 64 och 75 i detta.

2) **Sökandens talan i övrigt ogillas.**

3) **Svaranden skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Lecourt Mertens de Wilmars Kutscher

Donner Trabucchi Monaco Pescatore

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 december 1971.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande